

IN BERAAD

INFORMATIE VANUIT DE VLAAMSE ONDERWIJSRAAD VOOR SCHOLEN EN ONDERWIJSINSTELLINGEN

In de Vlaamse Onderwijsraad overleggen vertegenwoordigers uit het hele onderwijs-landschap en van de sociaal-economische en sociaal-culturele organisaties over het onderwijs- en vormingsbeleid. Op basis daarvan geeft de Vlor adviezen aan de Vlaamse minister bevoegd voor onderwijs en vorming en aan het Vlaams Parlement.

februari
2020

Wat na het M-decreet? Vlor pleit voor strategische beleidsplanning om inclusief onderwijs te kunnen realiseren

Het M-decreet zette een vernieuwing op gang die echter op vele terreinen nog kan verbeterd worden. Onderwijsminister Ben Weyts kondigde voor maart 2020 een conceptnota aan waarin hij de contouren zal geven voor een nieuw begeleidingsdecreet, dat het M-decreet zal vervangen. De Vlor bezorgde de minister alvast een advies waarin de onderwijsactoren de richting aangeven waarin het onderwijs voor kinderen en jongeren met specifieke noden moet evolueren. De Vlor pleit ervoor om een transitieproject uit te werken om zo stappen te zetten om inclusief onderwijs te kunnen realiseren.

Vele actoren voelen zich betrokken bij het onderwijs voor kinderen met specifieke noden: scholen en leerkrachten, ondersteuners, ouders en leerlingen, maar zeker ook een breder maatschappelijk veld. Om de vinger aan de pols te houden van wat er leeft, bracht de Vlor ter voorbereiding van zijn advies betrokkenen samen die geen traditioneel lid zijn. De raad organiseerde vijf dialoogtafels met maatschappelijke middenveldorganisaties, andere beleidsdomeinen (Welzijn, Werk en Kinderopvang), ouders en leerlingen, ondersteuningsnetwerken en hun partners en wetenschappelijke experts.

Draagvlak voor inclusie onder druk

In het onderwijsveld ervaren leerkrachten, ouders en leerlingen heel wat spanningen die het draagvlak voor inclusie sterk beïnvloeden. Aan de ene kant zijn er de verwachtingen rond inclusie; aan de andere kant zijn de voorwaarden om daaraan te beantwoorden beperkt.

Zo ervaren leerkrachten een toenemende vraag naar zorg. Maar het moet erkend worden dat dit niet allemaal leerlingen zijn met een handicap; wel leerlingen met een reële zorgnood. Zo zijn er leerlingen met een moeilijke thuissituatie, met sociale problemen of met moeilijke leertrajecten om allerlei redenen. In het bijzonder zijn leerkrachten bekommerd om het aantal leerlingen met gedragsproblemen.

De Vlor neemt deze zorg erg serieus en breekt daarom een lans om scholen veel meer mogelijkheden te geven om hun basiszorg en verhoogde



foto: Fien Donckers – Dé Kunsthumaniora Antwerpen

zorg uit te bouwen. Een dergelijke versterking van "goed onderwijs" zal preventief werken en ervoor zorgen dat minder leerlingen een beroep moeten doen op meer intense vormen van zorg. Ondanks de vele vragen die leven in scholen over de verdere uitbouw van het beleid, heeft de overheid onvoldoende geïnvesteerd in mogelijkheden voor ondersteuning van scholen en leerkrachten. De aangekondigde budgettaire besparingen bij de begeleidingsdiensten en verschuivingen in de opdrachten van CLB, zetten dat verder onder druk.

Verder zijn er ook spanningen in de uitbouw van zorg op de meer intense zorgniveaus. Diverse doelgroepen rapporteren dat er momenteel onvoldoende specifieke aandacht wordt gegeven aan hun problematiek.

Zeven assen om inclusie te realiseren

Inclusie moet het ondubbelzinnig doel blijven voor het onderwijsbeleid. Maar dat kan niet zonder dat de overheid werk maakt van een strategische beleidsplanning waarbij alle onderwijsactoren actief worden betrokken. Op die manier kan het veranderingsproces haalbaar zijn voor alle betrokkenen. Om die ambitie te realiseren, is een omslag nodig vanuit de volgende principes:

- Onderwijsveranderingen zouden vanaf het begin moeten inspelen op wat alle leerlingen nodig hebben om goed te kunnen leren, dus ook de leerlingen met een handicap of een behoefte aan meer ondersteuning.
- Transversaal beleid: andere beleidsdomeinen zoals Welzijn, Gezondheid, Werk en Mobiliteit moeten een actieve rol spelen om inclusief onderwijs te kunnen realiseren.

Lees verder op p2 ➔

➔ Vervolg pagina 1 Wat na het M-decreet?

- Onderwijs moet een samenhangend geheel aan leeromgevingen uitbouwen waardoor alle leerlingen goed onderwijs krijgen. De Vlor vindt het absoluut nodig dat de overheid scholen meer armslag geeft om de basiszorg en verhoogde zorg veel meer uit te bouwen. Dat zal ervoor zorgen dat minder leerlingen intensere zorg nodig hebben. Maar voor leerlingen die het nodig hebben, zal er ook verder werk moeten worden gemaakt van zorg (op maat). De principes van het buitengewoon onderwijs moeten daartoe ook gerealiseerd kunnen worden in het gewoon onderwijs.
- Inzet van de expertise van het buitengewoon onderwijs in het gewoon onderwijs door o.m. de ondersteuning van leerlingen en lerarenteams

en onderwijs voor kinderen met zeer complexe noden

- Leerlingen als volwaardige partners bij beslissingen over hun onderwijstrajecten;
- Een volwaardige rol voor de ouders;
- Leraren vormen de kern van een beleid voor inclusie. Ze moeten mee kunnen en mogen denken aan de manier waarop inclusie vorm krijgt. Daartoe is opleiding, professionalisering en ondersteuning absoluut noodzakelijk. Maar ook tijd en ruimte om dat op een kwaliteitsvolle manier te kunnen doen.

● **Lees het advies 'Een pleidooi voor strategische beleidsplanning om inclusief onderwijs te kunnen realiseren' (23/01/2020) op www.vlor.be/adviezen**

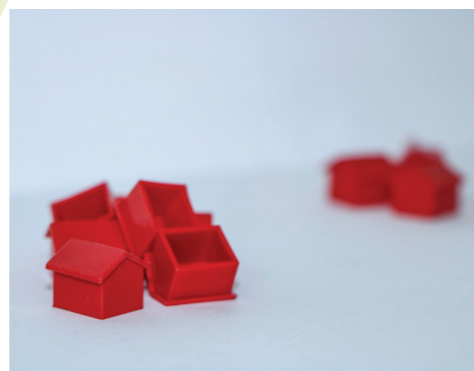


foto: Emily Russel

Een nieuw onderwijsdecreet: OD XXX

De Vlor adviseert jaarlijks het voorontwerp van het verzameldecreet dat zowel dringende maatregelen als meer technische aangelegenheden voor het onderwijs regelt.

De Vlor heeft bedenkingen bij volgende maatregelen van dit nieuwe onderwijsdecreet:

- de uitbreiding van de bevoegdheid van de ontwikkelcommissies voor eindtermen;
- de verplichting van onderwijsinstellingen om de correcte benamingen van opleidingen en onderdelen ervan te gebruiken in hun communicatie;
- de wijzigingen aan het stelsel leren en werken;
- de aanpassing van het financieringsmechanisme voor het volwassenenonderwijs nog voor het uitgerold wordt.

Een grote meerderheid binnen de Vlor vindt het wel positief dat het onderwijsdecreet de mogelijkheid uitbreidt om anderstalige opleidingen te organiseren in het hoger onderwijs.

● **Lees het advies over ODXXX (23/01/2020) op www.vlor.be/adviezen**

Beleidsnota Onderwijs

Meer ambitie voor brede vorming, levenslang leren, gelijke kansen en ondersteuning van leerlingen

In zijn beleidsnota gaf minister van Onderwijs Ben Weyts in zijn plannen voor het onderwijsbeleid van de regeerperiode 2019-2024. De vijf beleidsprioriteiten daarin zijn:

- Onderwijs van topkwaliteit met maximale leerwinst voor iedere leerende;
- Voldoende sterke, professionele en gemotiveerde leraren aantrekken en behouden door het beroep de waardering te geven die het verdient;
- Elk kind op de juiste plaats in ons onderwijs krijgen door te voorzien in de nodige begeleiding;
- Investeren in aangename leer- en werkplekken met voldoende capaciteit voor elke leerende;
- Het hoger onderwijs op topniveau houden maar grenzen stellen aan een te doorgedreven flexibilisering.

Die vijf thema's stemmen overeen met de beleidsprioriteiten die de Vlor had geformuleerd in zijn memorandum. Maar de Vlor vroeg de minister wel om enkele essentiële aanvullingen die hij best meeneemt in de verdere uitwerking van zijn beleid:

- De (terechte) versterking van het taalonderwijs mag niet ten koste gaan van de aandacht voor brede persoonsvorming in onderwijs;
- Ambitieuw onderwijs moet gekoppeld worden aan positieve leertrajecten die leerlingen aanzetten tot een ambitieus opleidingstraject gebaseerd op succeservaringen in een positief leer- en leefklimaat;
- Een armoedebeleid moet leiden tot een integrale aanpak binnen een gelijke kansenbeleid in alle onderwijsniveaus;
- Levenslang en levensbreed leren moet sterker gestimuleerd worden;
- Om de kwaliteit van het onderwijs te versterken, moet de overheid ervoor zorgen dat onderwijsinstellingen ook zelf de motor kunnen zijn van een krachtig kwaliteitsbeleid.

● **Lees het advies over de beleidsnota Onderwijs (28/11/2019) op www.vlor.be/adviezen**

Krimpende onderwijsbudgetten: een rem op onderwijsplannen regeerakkoord

De Vlaamse overheid legt aan meerdere onderwijsactoren en sectoren een besparing op van 6% voor hun werkingsmiddelen of subsidies. Daarnaast wordt ook 40% van de werkingsmiddelen in het secundair onderwijs en deeltijds kunstonderwijs niet geïndexeerd voor vijf opeenvolgende jaren.

De Vlor waardeert dat het basisonderwijs niet door deze besparingen getroffen wordt, maar stelt vast dat alle andere onderwijsactoren en sectoren niet gelijk behandeld worden.

In zijn advies over de voorstellen voor de begrotingsaanpassing 2019 en de begrotingsopmaak 2020 herhaalde de raad zijn pleidooi uit het memorandum en vroeg aan de Vlaamse regering om een globaal financieringsplan uit te werken dat betrekking heeft op alle aspecten en alle sectoren uit het onderwijs.

● **Lees het advies over de programmadecreten bij begrotingsaanpassing 2019 en begrotingsopmaak 2020 (4 november 2019) op www.vlor.be/adviezen**



foto: Steyn Cortebeek

Nood aan duidelijkheid over gevolgen leerplichtverlaging

Vanaf 1 september 2020 wordt de leerplichtleeftijd verlaagd en zijn vijfjarige kleuters leerplichtig. Hoe die federale maatregel concreet ingevuld wordt, bepaalt de Vlaamse overheid. Op dit moment is het nog onduidelijk wat die leerplichtverlaging nu precies zal veranderen voor scholen, ouders en de kleuters zelf. De tijd voor scholen om zich erop voor te bereiden dringt. De Vlor bezorgde minister Ben

Weyts daarom een advies met enkele dringende vragen: wat betekent het bijvoorbeeld voor de regelgeving op vlak van aan- en afwezigheden en voor het levensbeschouwelijk aanbod?

● **Lees het advies over de leerplicht voor vijfjarige kleuters vanaf 1 september 2020 (15 januari 2020) op www.vlor.be/adviezen**

Preventie van pesten



foto: Fien Donckers – Dé Kunsthumaniora Antwerpen

De onderwijspartners binnen de Vlor maken samen met de betrokken overheden en experts een topprioriteit van een beleid tegen pesten. In een structureel overlegplatform van de Vlor zetten zij hun schouders onder een beleid rond welbevinden en preventie en aanpak van pesten op school.

De antipestslang

Alle Vlaamse scholen ontvingen eind 2019 een poster met de 'antipestslang' met daarop de verschillende stappen voor een gedragen antipestbeleid op school. De Vlor hoopt hiermee schoolteams te kunnen inspireren bij het verder uitbouwen van hun antipestbeleid op school.

● **Scholen kunnen extra posters van de antipestslang bestellen via <https://www.vlor.be/antipestslang> (zolang de voorraad strekt)**

Inspiratie voor lerarenopleidingen

De Vlor publiceerde ook een inspiratietekst voor lerarenopleidingen over welbevinden en preventie van pesten op school. Kunnen werken aan een warme sfeer op school behoort tot de essentie van leraarschap. In de lerarenopleiding is het socio-emotionele luik dan ook even belangrijk als kennis en vaardigheden.

● **De publicatie is gratis te downloaden via www.vlor.be/publicaties/praktijkhandboeken**

Een diversiteitssensitief personeelsbeleid in het hoger onderwijs

Als het hoger onderwijs meer divers moet worden, moeten alle domeinen van alle instellingen hoger onderwijs daarvan overtuigd zijn en moeten zij er een beleid rond opzetten en uitrollen. Gebeurt dat niet, gaat er heel wat talent verloren en dat is vanuit een persoons- en maatschappelijk én vanuit een economisch en arbeidsmarktperspectief niet te verantwoorden. Dat betekent ook dat de personeelsformatie de maatschappij moet weerspiegelen. Diversiteit bij het personeel is een belangrijke hefboom voor het bevorderen van de instroom, doorstroom en uitstroom van kansengroepen in het hoger onderwijs.

Tegelijk is het belangrijk dat medewerkers uit de hogeronderwijsinstellingen telkens beter leren omgaan met diversiteit. De Vlor ging na hoe dat gerealiseerd kan worden. Welke competenties hebben medewerkers nodig zodat alle studenten zich in de instelling thuis en gewaardeerd voelen? Welke competenties moeten er in de instelling aanwezig zijn om ervoor te zorgen dat elke instelling kan uitgroeien tot een échte inclusieve leeromgeving, een leeromgeving die kansen faciliteert tot succes?

● **Lees het advies over diversiteitscompetenties van medewerkers instellingen hoger onderwijs (8/10/2019) op www.vlor.be/adviezen**

Inspiratiedag onderwijsonderzoek

Op 26 mei organiseren de Vlor en het Departement Onderwijs en Vorming de tweede editie van School ♥ Onderzoek, een interactieve inspiratiedag waarmee we onderzoekers en onderwijsprofessionals in dialoog willen laten gaan. We ontvingen 75 voorstellen voor presentaties, posters, praatcafés, pitches en professionaliseringssessies.

● **Bekijk het programma en schrijf in op www.vlor.be/activiteiten**

school ♥ onderzoek

Lees verder op p4 ➔

Programmaties basis- en secundair onderwijs

De Vlor ontving op 11 december de adviesvraag over de programmatieaanvragen van scholen voor 2020-2021: het gaat om 3 aanvragen voor buitengewoon basisonderwijs, 337 aanvragen voor buitengewoon secundair onderwijs, waarvan 60 voor duaal leren, en 963 aanvragen voor gewoon secundair onderwijs, waarvan 491 voor duaal leren. We stellen vast dat scholen zich volop voorbereiden voor de start van de modernisering in de tweede en derde graad en dat duaal leren verder ingang vindt in het onderwijsaanbod. De Vlor bracht zijn advies uit over de aanvragen voor programmaties in:

- het buitengewoon basisonderwijs (15/01/2020);
- het gewoon secundair onderwijs, tweede en derde graad niet-duaal leren (23/01/2020);
- het buitengewoon secundair onderwijs m.u.v. duaal leren (13/02/2020);
- de eerste secundair onderwijs (niche-basisopties) (13/02/2020);
- het duaal leren in het gewoon secundair onderwijs en in het buso (13/02/2020);

● **Lees welke beoordelingscriteria de Vlor hanteerde bij de adviezen over de programmatieaanvragen op www.vlor.be/adviezen**

De Vlaamse Regering beslist voor eind maart over de goedkeuring van de aanvragen op basis van het advies van de Vlor, de Onderwijsinspectie en AGODI. Daarna worden de scholen en centra op de hoogte gebracht.

Programmaties volwassenen-onderwijs

Nieuwe opleidingen

Nieuwe opleidingsprofielen in het volwassenenonderwijs worden opgesteld door het Vlaams Ondersteuningscentrum voor het Volwassenenonderwijs (VOCVO) en de verschillende pedagogische begeleidingsdiensten. Alvorens de Vlaamse Regering die opleidingsprofielen goed- of afkeurt, geeft de Vlor advies.

Op 12 november 2019 verleende de Vlor een gunstig advies aan de volgende opleidingsprofielen:

- Restauratievakman meubel in het studiegebied Meubelmakerij;
- Restauratievakman schrijnwerk in het studiegebied Schrijnwerkerij;
- Kinderbegeleider baby's en peuters in het studiegebied Specifieke personenzorg;
- Kinderbegeleider schoolgaande kinderen in het studiegebied Specifieke personenzorg.

De Vlaamse Regering besliste op 20 december 2019 om deze opleidingsprofielen in te voeren. Het besluit wordt nu voor onderhandelingen voorgelegd aan het bevoegde sectorcomité en gaat daarna voor advies naar de Raad van State.

● **Lees het advies over nieuwe opleidingsprofielen in het volwassenenonderwijs (12/11/2019) op www.vlor.be/adviezen**

Bijkomende onderwijsbevoegdheden

Een centrum voor volwassenenonderwijs (cvo) kan enkel opleidingen organiseren die behoren tot de studiegebieden van het secundair volwassenenonderwijs, als het de onderwijsbevoegdheid heeft verkregen in een bepaalde vestigingsplaats (gemeente). Het cvo dient daarvoor een aanvraag in bij het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS), die de aanvraag al dan niet ontvankelijk verklaart. De Vlaamse Regering kan de aanvraag weigeren of inwilligen. Alvorens de Vlaamse Regering een beslissing neemt, geeft de Vlor advies over elke afzonderlijke aanvraag. In het najaar van 2019 behandelde de Vlor 22 aanvragen voor bijkomende onderwijsbevoegdheid.

● **Lees welke beoordelingscriteria de Vlor hanteerde bij het advies over de aanvragen voor bijkomende onderwijsbevoegdheid volwassenenonderwijs (12/11/2019) op www.vlor.be/adviezen**

Andere uitgebrachte adviezen

- Thema's voor evaluatievragen over het Vlaamse financieringsmechanisme. Advies in het kader van het OESO-project 'Resources in higher education, Raad Hoger Onderwijs, 14 januari 2020
- Advies over het implementatierapport van het Bologna proces, Raad Hoger Onderwijs, 12 november 2019
- **www.vlor.be/adviezen**

VLOR | vlaamse onderwijsraad



Koning Albert II-laan 37
1030 Brussel
www.vlor.be

Blijf op de hoogte van recente adviezen

Schrijf je in op de digitale nieuwsbrief van de Vlor op www.vlor.be

Volg de Vlor

twitter

@Vlor1

facebook

Vlaamse Onderwijsraad